

AGENDA

woensdag 8 januari 1992

Archeologie, bouwhistorie en conservatie: een praktijkvoorbeeld.

De eerste lezing van elk nieuw jaar is traditioneel een gezamenlijke activiteit van de Archeologische Werkgemeenschap Naerdincklant en de Historische Kring 'Albertus Perk'. Dit jaar worden, gezien het aard van de lezing, de donateurs van de Stichting 'Hilversum Pas Op!' eveneens uitgenodigd.

De heer Bart Klück zal deze avond vertellen over de werkzaamheden met betrekking tot opgravingen, inventarisatie, renovatie en conservatie van een middeleeuws klooster in Utrecht. Ook wel bekend onder de naam 'Het Duitse Huis'.

De heer Klück is werkzaam bij het A.B.C. (Archeologisch en Bouwhistorisch Centrum) te Utrecht. Hij is woonachtig in een historisch 'pandhuis' aldaar.

woensdag 26 februari 1992

Elten, Xanten en Calcar.

Prof. Dr. Leupen zal deze avond in 'De Akker' voor verschillende historische kringen spreken. De overkoepelende Stichting 'Tussen Vecht en Eem' organiseert deze avond met als hoofdon-

derwerp Elten. 'Albertus Perk' treedt op als gastheer.

Het Gooi (Nardingerland) werd eertijds ruim drie eeuwen lang vanuit Elten bestuurd. Daar bevond zich het in 963 gestichtte klooster van Graaf Wichman. Zijn dochter Luitgardis werd daar de eerste abdis.

De heer Leupen is bestuurslid van TVE Hij is werkzaam aan de Universiteit van Amsterdam (Historisch Seminarium). Zijn specialisatie is de algemene en vaderlandse geschiedenis van de Middeleeuwen.

Tevens zal er die avond enige aandacht worden besteed aan Xanten. Deze plaats is bekend van de nabij Xanten gelegen Romeinse legerplaats Colonia Traiana. Xanten zelf ontstond als middeleeuwse nederzetting, buiten de legerplaats. Feitelijk ontstond Xanten op/bij de begraafplaats van de Romeinen. (Xanten, Ad Xantos='Bij de heiligen') Calcar zal genoemd worden vanwege de rijke kerk schatten in de Stiftskerk.

De lezing loopt vooruit op een door TVE georganiseerde excursie. Op 2 mei a.s. zullen de in deze lezing voorkomende plaatsen per bus worden bezocht. Nader bericht volgt.

VAN HET BESTUUR

Op de bestuursvergadering van 3 oktober werd een groot aantal zaken afgehandeld. De **programma's voor de ledenavonden** in begin 1992 liggen vast, zoals U uit de Agenda kunt vernemen. Het organiseren van deze avonden vereist altijd, dat de initiatieven lang te voren worden genomen. Niet alleen moeten de afspraken met de sprekers tijdig worden gemaakt, maar vooral U als lid en luisteraar dient tijdig in Uw 'Eigen Perk' te kunnen lezen wat er komt. Dat betekent altijd minstens drie maanden vooruit werken. En als er dan toch nog iets mis gaat heeft het bestuur voor U een reserveprogramma in de kast liggen. De inhoud van dat programma houden wij geheim!

Een aantal leden en bestuursleden zal op 5 oktober helpen om de aanwezigen op de lande-

lijke **Heemschut-dag** in Hilversum te ontvangen. Dat betekent gids zijn bij de rondwandeling door de dorpskern en bij de excursie naar Zonnestraal. Onder leiding van Ed van Mensch worden het programma van die dag en de taken van de gidsen nog eens doorgenomen.

Een ander bestuurslid, Kees van Aggelen, zet een werkgroep op die studies gaat uitvoeren over het **station en omgeving**. Voor deelname hebben zich inmiddels vijf enthousiaste leden aangemeld. Er zal een begroting worden gemaakt van de kosten om een vijftal studies in een boekje uit te geven. Bij zo een begroting speelt altijd een rol wie van de uitgave het commerciële risico gaat nemen, de uitgever of 'Albertus Perk'.

Bestuurslid Fred Repko brengt verslag uit over

de laatste ontwikkelingen in de **Gemeentelijke Overleggroep Binnenstad**. Aan deze ontwikkelingen wijden wij in deze rubriek een ruim verslag.

Het bestuur heeft aan de Afdeling Gebouwen en Stationsomgeving van de Nederlandse Spoorwegen nogmaals voorgesteld om voor onze **Lustrum-maquette** een plaats te reserveren in het nieuwe stationsgebouw. De Spoorwegen hebben juist voor het ter perse gaan van dit nummer geantwoord daar geen kans toe te zien. De maquette is te groot, bescherming tegen vandalisme zal een probleem worden en bovendien, zo eindigt de brief van de NS, is het verband tussen de NS en het spoorwegloze dorp Hilversum uit 1850 ook weer niet zo erg duidelijk. Jammer! Dit betekent, dat de 'maquet-

te' de volgende keer weer op de agenda moet.

Bij de ingezonden stukken een voorstel van de heer Matthijs de Keijzer te Hilversum om aandacht te geven aan oude muurreclames. Daar gaan wij zeker wat aan doen. Dit soort initiatieven van leden zijn voor een bestuur altijd erg inspirerend. Albertus Perk' zal de nieuwe provinciale consulent geschiedbeoefening, mevrouw Drs. Katja Bossaers, uitnodigen voor een gesprek met het bestuur en voor een interview met 'Eigen Perk'.

Tenslotte de opvolging van voorzitter **Piet Timmer**. Dat is opgelost! En Piet Timmer zelf zal op de ledenavond van 27 november aan de aanwezigen voorstellen om de hamer over te dragen aan het bestuurslid Fred Repko!

AvdS

Gemeentelijke Overleggroep Binnenstad (2)

In Eigen Perk van mei 1991 werd verslag gedaan van bovengenoemde overleggroep waarin Fred Repko de Historische Kring "Albertus Perk" vertegenwoordigt, terwijl Fré van Lente van "Pas Op" bij gelegenheid als plaatsvervanger optreedt. Sindsdien zijn er weer nieuwe ontwikkelingen te melden, waarvan we de leden van AP en de donateurs van "Pas Op" graag door middel van dit voortgangsverslag op de hoogte stellen.

Het stationsgebied

De discussie over de omgeving van het station heeft vooral in de gemeenteraad veel tijd gekost. Mede daardoor heeft het werk van de overleggroep enkele maanden vertraging opgelopen.

Zoals bekend was al eerder besloten tot bouw van een nieuw station dat begin 1992 gereed behoort te zijn. Het laat zich aanzien dat de massaliteit van dit gebouw de scheiding tussen het centrum en de wijken over 't spoor nog zal accentueren. Voor het stationsgebied waren er nog geen besluiten genomen. De opzet is om tot een zodanige invulling van dit gebied te komen dat een aantrekkelijke en logische entree van het station naar het centrum ontstaat via de Leeuwenstraat, welke tot voetgangersgebied zal worden gemaakt. Daartoe wil de gemeente de inrit van de

parkeergarage van het GAK-gebouw verplaatsen richting Spoorstraat. Verder voorziet het plan in een herstructurering van de kop van de Leeuwenstraat door middel van afbraak en nieuwbouw. Richting Prins Bernardstraat komt een busstation voor 15 bussen. Op de overblijvende bouwvlek hoek Schapenkamp/Stationstraat zal een kantorencomplex annex een gebouw voor horeca- en toeristische activiteiten worden gebouwd met een toren van maximaal 35 m. hoogte.

Nu eenmaal besloten is tot grootschaligheid van het station ligt het voor de hand dat ook de omgeving daarvan de hoogte ingaat. Met het verdwijnen van het oude station zijn geen historische elementen in dit gebied meer te verdedigen. Met hoogbouw aldaar wordt de financiële basis voor de overige binnenstadplannen versterkt. Het bestuur van AP wil deze ontwikkelingen positief beoordelen, mits daarmee de kleinschaligheid van de oude dorpskern en de financiering van het herstel daarvan (vooral van Kerkbrink en Laanstraatbuurt) gewaarborgd zijn.

Langgewenst en omgeving

Een tweede onderwerp dat veel overleg en daardoor veel tijd kostte was de toekomstige plaats van de markt en het tracé van de binnenring. De

belangrijkste alternatieven waren: of de markt behouden op het Langgewenst en het verkeer "om de markt heen" (Koninginneweg/Schoolstraat), of de markt verschuiven richting Groest en het verkeer in twee richtingen laten verlopen via de Stationstraat. Het tweede alternatief biedt de mogelijkheid de markt met woningen te bebouwen en is ± f 10 miljoen goedkoper. Uiteindelijk is door de gemeenteraad gekozen voor het tweede alternatief met slechts gedeeltelijke opschuiving van de markt richting Groest.

Historisch gezien heeft de Groest als marktterrein goede papieren. Bovendien wordt met het gekozen alternatief een geringer beroep gedaan op het binnenstadsfonds waardoor meer financiële middelen overblijven voor herstel van de oude dorpskern. Wel is door AP gepleit voor beplanting met bomen op het "pleintje voor Van der Meer" zodat het enigszins het karakter van brinkje kan terugkrijgen.

Inrichting openbare ruimte

De inrichting van de binnenstad, waaronder wordt verstaan groen, bestrating, verlichting, straatmeubilair en gevelreclame vertoont kenmerken van wildgroei en verpaupering. Op verzoek van de gemeente heeft het Bureau Bakker en Bleeker (dat ook Den Haag onder handen nam) advies uitgebracht over een samenhangend geheel van maatregelen. Met instemming wordt de kern van het advies geciteerd:

Het karakter wat in de Hilversumse binnenstad nagestreefd wordt moet geen modieus sausje zijn met felle kleuren en trendy design, dit wordt snel armoedig en goedkoop. Het gaat om een degelijke, tijdloze inrichting die de sfeer ademt van een weelderig groene stad. Deze sfeer wordt gemaakt door:

- veel aandacht voor groen-toepassing met nadruk op bomen, leibomen, bloeiend fruit en veel klimplanten;
- het gebruik van Hollandse straatklinkers (in een zacht heide- paarse kleur);
- het gebruik van hout en metaal in het straatmeubilair;
- de kleurstelling: blank hout, metaal gelakt danwel in de kleur standgroen of zwart.

Ook vraagt dit Bureau aandacht voor de monumentaliteit in architectuur en het ervaren van de historie.

Zoals vermeld kon het bestuur van AP zich van harte vinden in dit deskundige advies. Des te teleurstellender was het te vernemen dat het college reeds vóór de behandeling van het advies in de Overleggroep had besloten om niet de voorgestelde Hollandse straatklinkers te kiezen maar Duitse stenen, die veel harder van kleur zijn (een voorbeeld ligt aan het begin van de Zeedijk). Argument van het college: onderhoudsoverwegingen en voorkeur van de winkeliers in de Leeuwenstraat. Het college vergeet dat over vijf jaar deze stenen weer uit de mode zijn en derhalve tegen hoge kosten weer vervangen moeten worden (zoals de huidige grindtegels).

Langestraat/Laanstraat

In Eigen Perk van mei 1991 werd melding gemaakt van het z.g. plan Wereldwinkel op het pleintje voor De Jonge Graaf van Buren. Het plan vormde een bedreiging voor de Laanstraatbuurt. Gelukkig vernamen we (via de krant) dat het college het plan heeft afgekeurd omdat het niet in de omgeving paste. Samen met "Pas Op" pleit het bestuur van AP nog steeds voor een totaalplan voor de Laanstraatbuurt alvorens daar deelplannen worden ontwikkeld.

Diverse rapporten van belang voor de dorpskern

Er zijn rapporten door de gemeente of door anderen uitgebracht die raakvlakken hebben met de binnenstadsproblematiek:

De gemeentelijke monumentencommissie bracht in haar bekende serie 'rode boeken' een rapport over het centrum uit, waarover in EP nog wordt bericht. Het is een belangrijke ondersteuning voor het werk van AP in het binnenstads-overleg.

De gemeente liet het licht zien aan de Integrale ontwerp-beleidsvisie "Hilversum, levendige stad in het groen". Zoals bekend heeft AP samen met "Pas Op" indertijd door middel van een hoorzitting en een brochure gereageerd op de gemeentelijke plannen met betrekking tot de toekomst van Hilversum. De ontwerp-beleidsvisie is een antwoord op deze en andere reacties. De hoofduitgangspunten daarvan zijn:

1. Behoud van de natuurgebieden buiten de bebouwde kom.
2. Kwaliteitsverbetering van de leefomgeving.

Hieronder wordt niet alleen verstaan aanwezigheid van openbaar groen, maar ook het terugdringen van het autogebruik in het woon/werkverkeer.

3. Keuze voor een regionale centrumfunctie in plaats van een ontwikkeling tot pure woonstad. Dit wordt gezocht in de vorm van voorzieningen, kantoren en winkelapparaat.

Samengevat wordt dit door de gemeente genoemd een *stabiliteitsscenario op onderdelen*, waarbij een daling tot 80.000 inwoners waarschijnlijk is. Het centrum zal in de voorgestelde ontwikkeling meer een stedelijk karakter krijgen. De verkeersdruk zal daarbij z'n stempel blijven zetten op de binnenstad: 70% van het verkeer is doorgaand verkeer.

Verbazingwekkend is het daarom dat de gemeente geen aandacht heeft voor de omslag die zich in de jaren '70 heeft voorgedaan in het karakter van Hilversum. Van een plaats van meer uitgaande pendel dan inkomende pendel (per saldo 2500 personen in 1971) naar een plaats van meer inkomende pendel dan uitgaande pendel (per saldo 5500 personen in 1988)! Anders gezegd: Hilversum – vanouds een forensengemeente – kent thans een overschot aan werkgelegenheid in verhouding tot de beroepsbevolking. Het zou daarom voor de hand liggen dit overschot terug te dringen om daarmee het verkeersaanbod en de druk op de woningmarkt te verminderen.

De gemeente voert echter een beleid tot uitbreiding van de werkgelegenheid (b.v. 1000 arbeidsplaatsen op het z.g. Arena-terrein). Kort samengevat: de verkeersdruk op b.v. de Kerkbrink kan niet los gezien worden van wat de gemeente op andere plaatsen van plan is.

Het Stro-rapport

Tenslotte verdient nog een rapport de aandacht, dat gevolgen zal hebben voor het centrum.

De Winkeliersvereniging STRO heeft een onderzoek laten verrichten naar het huidige functioneren en de toekomstperspectieven van de winkels in Hilversum. Het bestuur van AP heeft met erkentelijkheid gebruik gemaakt van de uitnodiging door STRO om bij de presentatie aanwezig te zijn. Enkele aanbevelingen uit het rapport zijn van belang voor de ruimtelijke ontwikkelingen van het centrum.

Gepleit wordt o.m. voor een tweede pool aan het winkelgebied van de Kerkstraat als tegenhanger van de Hilvertshof op het z.g. Forbouterrein achter Hof van Holland. Verder wordt gepleit voor de overkapping van de Zeedijk en een voetgangsvriendelijke inrichting van de Kerkbrink, waaraan zelfs twee inrichtingssuggesties zijn toegevoegd. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd.

Het bestuur van AP blijft de ontwikkelingen rond de Kerkbrink met aandacht volgen. De aantrekkelijkheid van een goed verzorgde historische kern is ook het belang van de winkeliers.

Wanneer zien we wat van de plannen?

De lezer zal zich inmiddels afvragen wat er van alle ideeën en plannen nu eigenlijk wordt gerealiseerd en wanneer dat staat te gebeuren. De achteruitgang van het centrum is velen een doorn in het oog. Gewezen hoeft slechts te worden op de soms al tientallen jaren bestaande onbebouwde stukken grond: het gat van de Kerkbrink, het gat van Gooiland, het gat van Hamel, de verbrokkeling van het Langgewenst en omgeving, het gat voor De Jonge Graaf van Buren en recent weer het Forbo-terrein aan de Koornstraat.

Vandaar dat de gemeente in zee is gegaan met de combinatie NMB-Amstelland en Wilma Vastgoed als projectontwikkelaars voor de binnenstad. Hun ontwikkelingsplan zal in januari 1992 in de Overleggroep Binnenstad worden behandeld, waarna de gemeenteraad zich hierover in april 1992 uitspreekt. Per saldo is f 42,5 miljoen beschikbaar voor de binnenstad, zij het dat dit bedrag niet geheel besteed kan worden aan het ontwikkelingsplan.

Met veel belangstelling en alertheid voor de historische belangen wachten we dit plan af. In een volgende Eigen Perk zal hierover worden bericht.

Uit de contacten blijkt dat de toekomst van de oude dorpskern vele Hilversummers ter harte gaat. Graag worden daarom nogmaals alle leden uitgenodigd tot het leveren van reacties of het doen van suggesties.

F.F.M. Repko